

Torskeoppdrett – hva nå? Og har vi plass til andre arter?

Bergen, 10.02.11

Frank Asche

Introduksjon

- Oppdrett i Norge er en stor suksess
  - Men er basert på en art
- Andre arter har hatt en ujevn utvikling, men totalproduksjonen har en klart stigende trend, om en med store sykler
- Torsken er den siste "nye arten" som har hatt en positiv sykkel

Introduksjon

- Oppdrett i Norge er en stor suksess
  - Men er basert på en art
- Andre arter har hatt en ujevn utvikling, men totalproduksjonen har en klart stigende trend, om en med store sykler
- Torsken er den siste "nye arten" som har hatt en positiv sykkel
  - Jeg tror torsken vil få flere sykler om storsamfunnet tillater det

Er ny arter nødvendig i Norge?

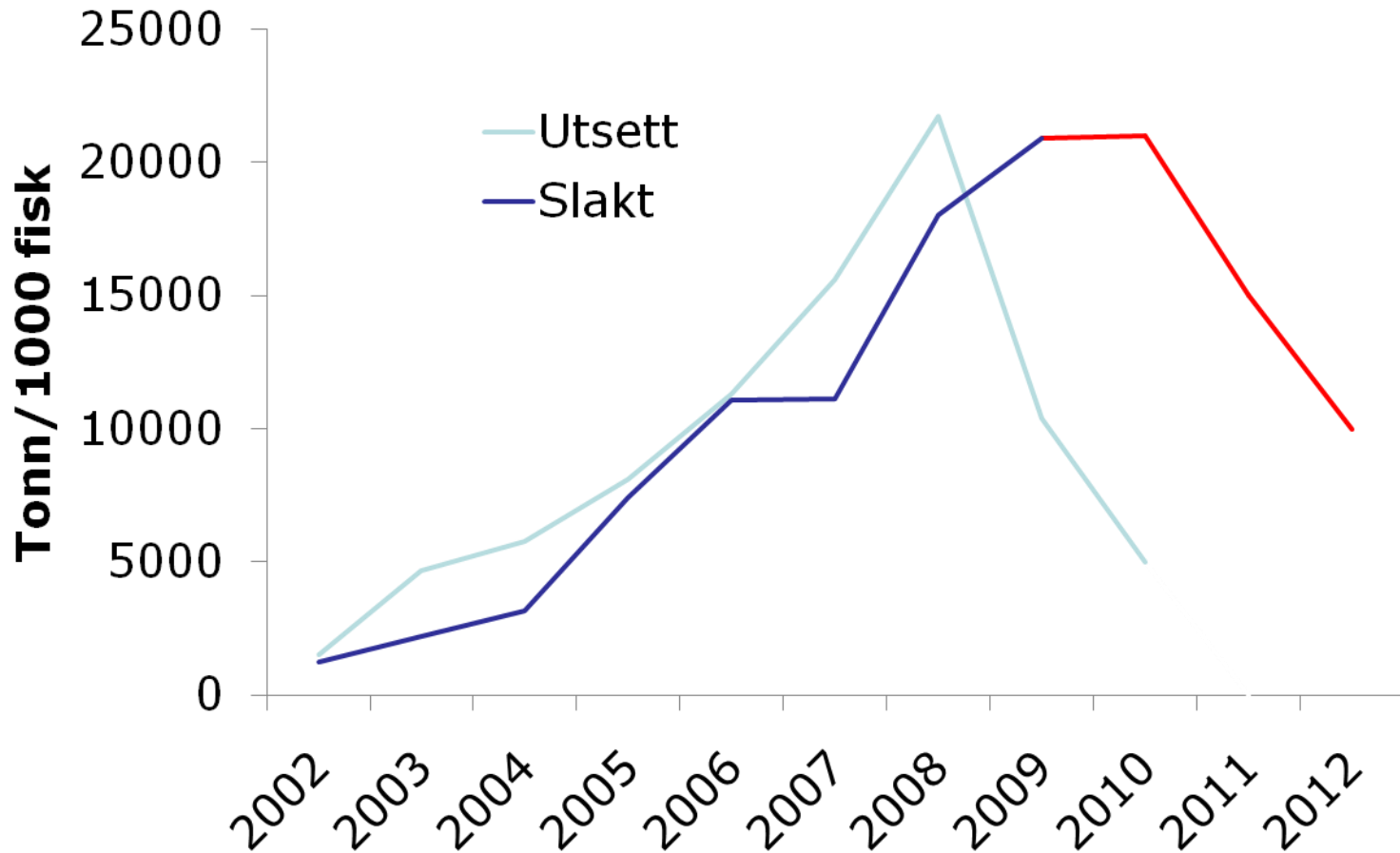
- Nei, ikke hvis formålet er å produsere størst mulig kvantum
- Ja, hvis
  - en vil hente ut verdipotensialet i et differensiert sjømatmarked
  - en vil spre risiko, både marked og økologisk
  - en vil benytte den naturressursen den norske kyst er best mulig

Oppdrettstorsk

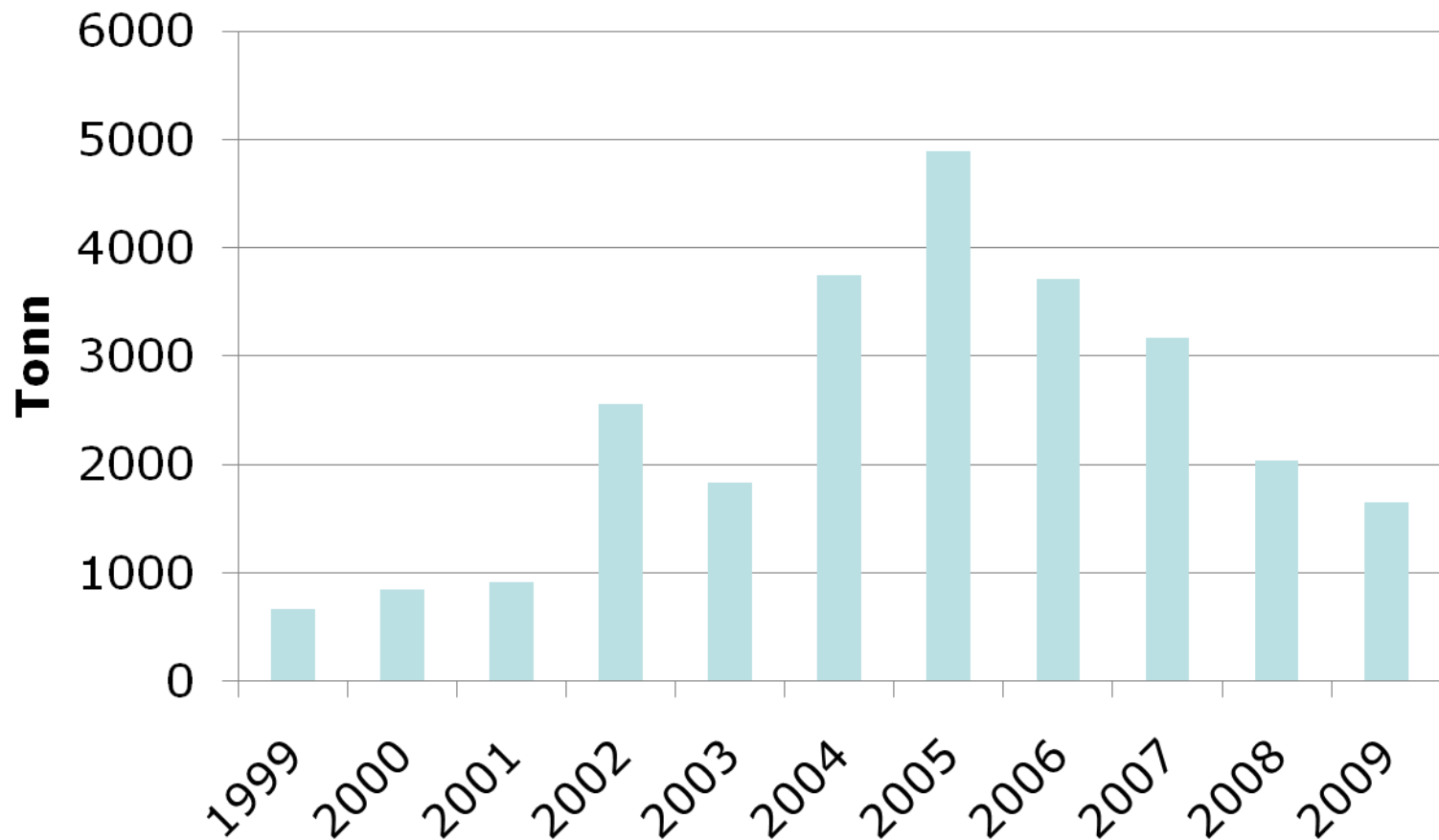
- Har i en tiårsperiode fra 1999-2008 hatt et unikt mulighetsvindu
  - Høye torskepriser
  - God tilgang på kapital

- Dette stoppet i 2008 med finanskrisen og høyere torskekvoter

- I løpet av de neste årene vil produksjonen av oppdrettstorsk mest sannsynlig bli mer enn halvert

Utsett og slakt, oppdrettstorsk

Kilder: Fiskeridirektoratet, Mine estimat

En annen "boble"? Blåskjellproduksjon i Norge

Kilde: Fiskeridirektoratet

Torskeoppdrett har en fremtid

- En har opparbeidet mer kunnskap om torsk enn om noen annen art enn laks
  - Selv om en ennå ikke har alle de spesialiserte leverandørene som laks har
  - Selv om en ikke har den samme effektive distribusjonen
  - Selv om en ikke får nedstrøms hjelp til produktutvikling
- Det hadde heller ikke laksen i en tidlig fase
- Laks har også hatt store lønnsomhetsproblemer, og næringens eksistens var flere ganger truet

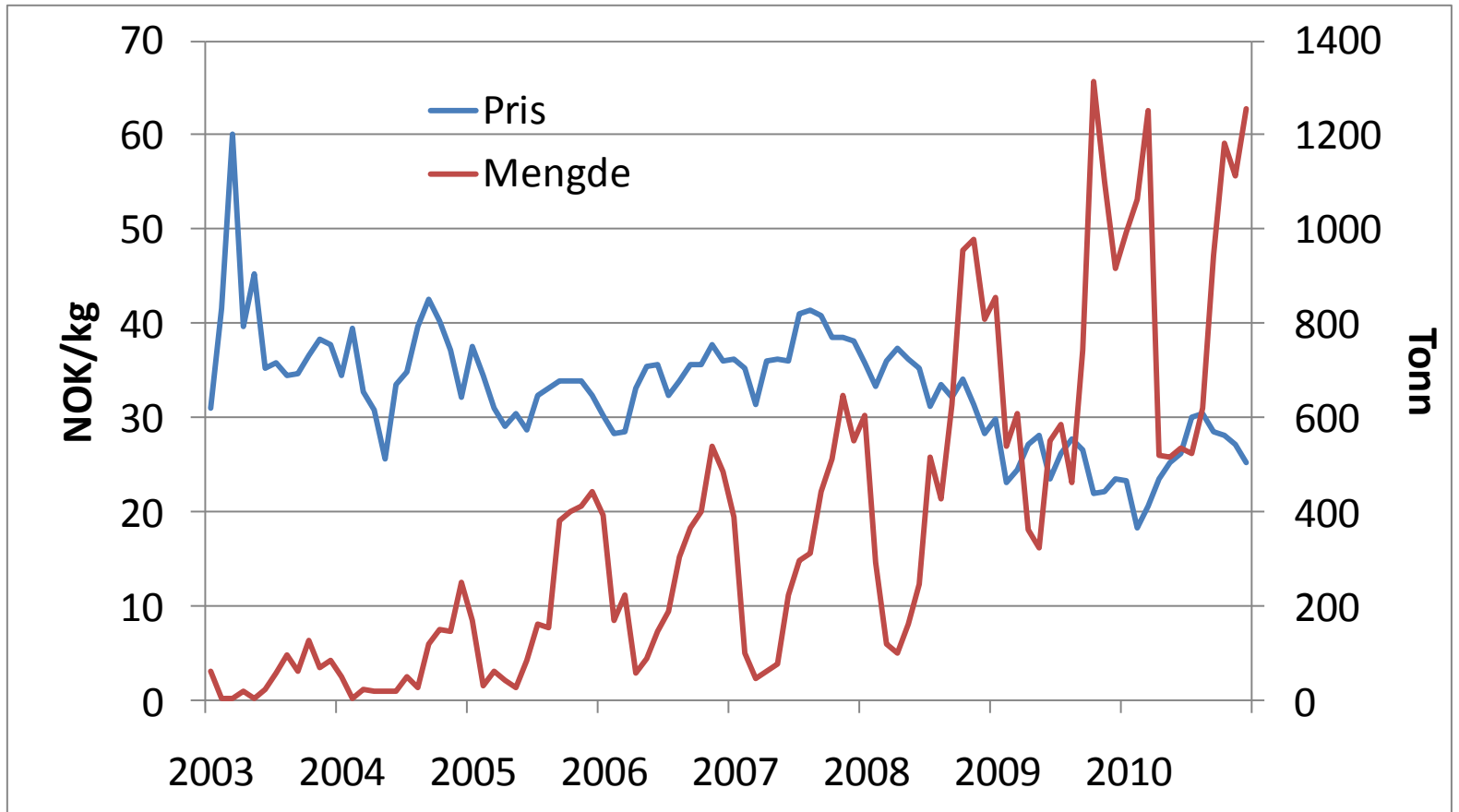

Torskeoppdrett har en fremtid

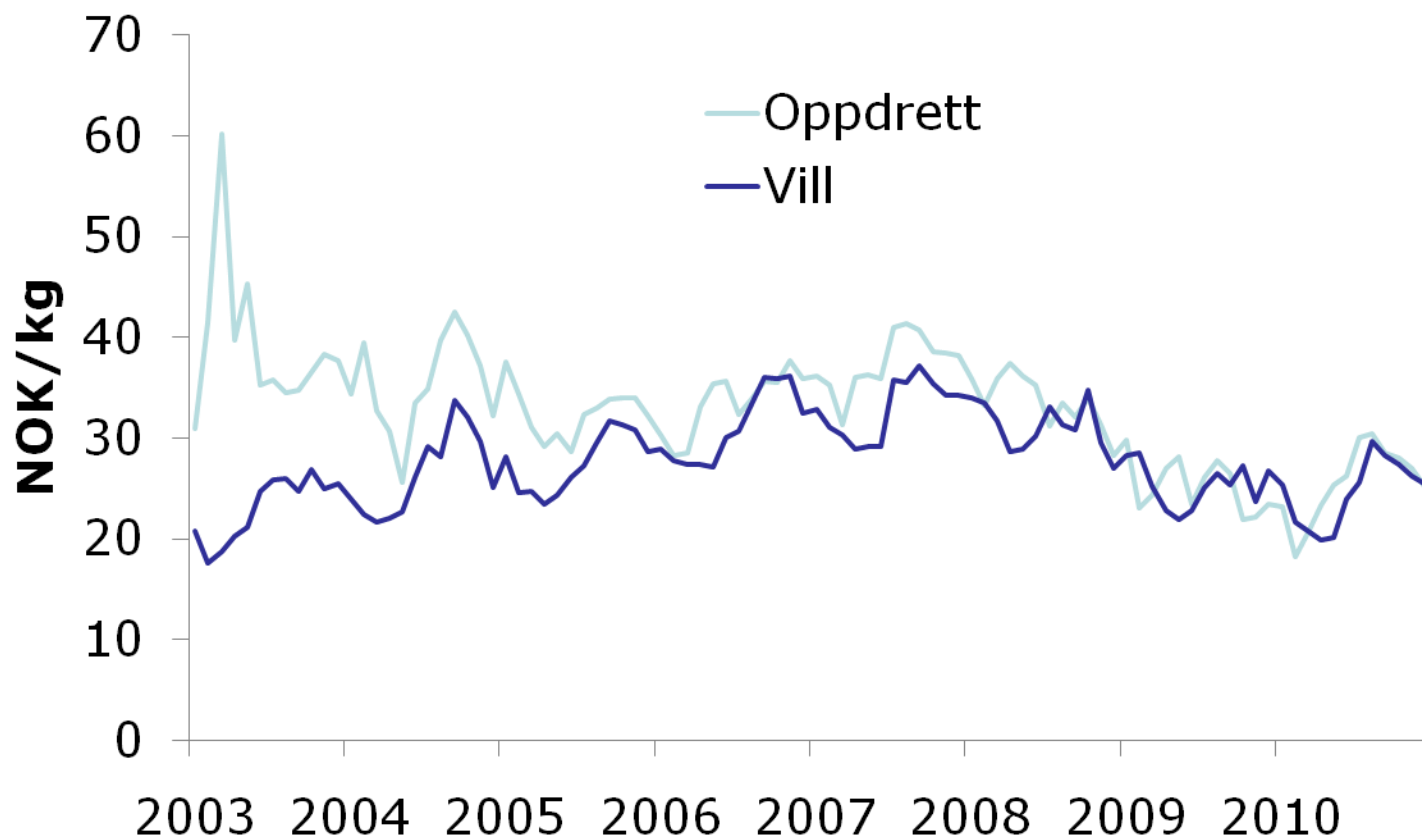

- Næringen har de siste årene prøvd "MAX VEKST" som strategi
  - Den viktigste lærdommen en tok med seg fra laks var at det er et stort potensial for skalafordeler
  - Hurtig vekst gir imidlertid også hurtig oppskalering av problemene
- Selskapene som kommer gjennom sykelen vil ha et sunnere fundament for vekst
- Det vil fremdeles være mange utfordringer, men de kan løses suksessivt

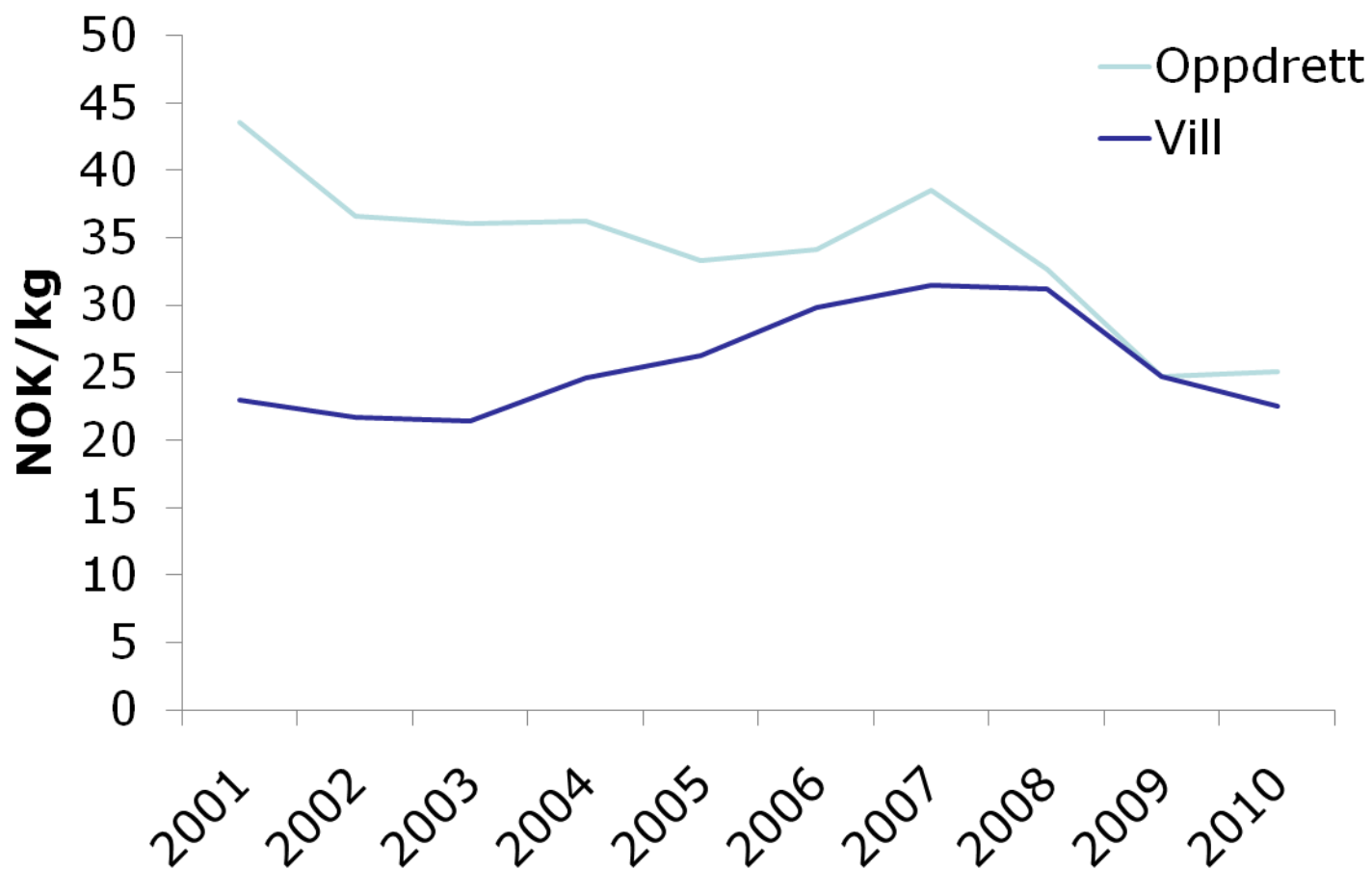
Norsk eksport av oppdrettstorsk

Pris på oppdrettet og vill torsk

Årlige gjennomsnittspriser

Prispremien kommer tilbake

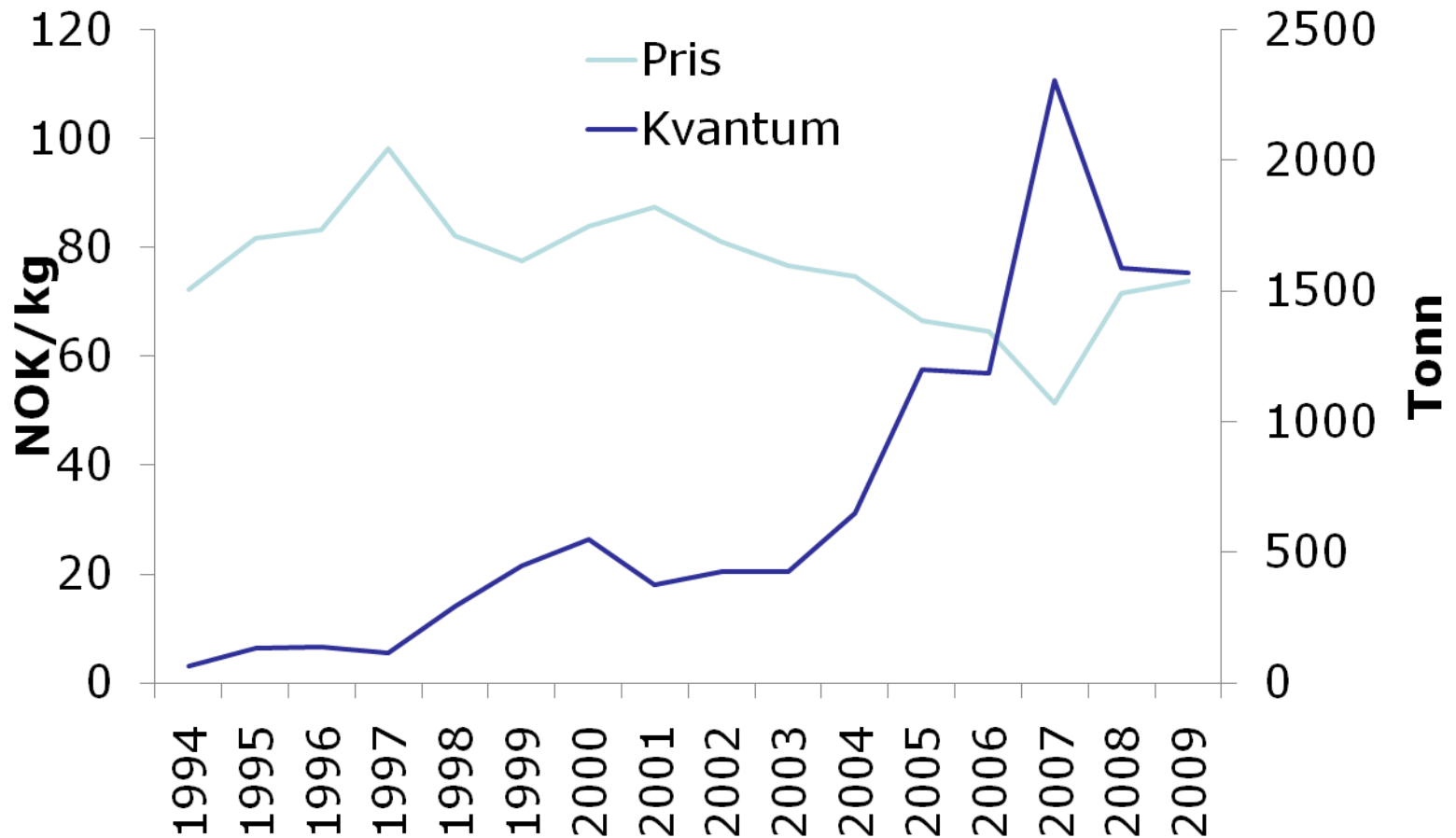
- Prispremien som har vært for oppdrettstorsk kommer tilbake med mindre volum og fravær av likviditetsslakt
- Jobb nummer 1 er selvfølgelig lønnsomhet for en liten industri i fersknisjen med et stort substitutt i vill torsk
- Det er ikke klart hva som er veien videre, men alle vellykkede oppdrettsarter har begynt i det små med et marked og en eller noen få produktformer.
- Veksten er syklisk og oppdrettstorsk må finne sin vei

Andre arter

- Jeg tror at torsk er den arten som har den beste muligheten til å bli en stor art i Norge ved siden av laks
- Jeg håper det er plass til flere små arter, selv om det er lite sannsynlig at det blir mange
  - Laks kan, på kort sikt, være for attraktiv
- Det største hinderet, gitt den biologiske kunnskapen vi allerede har, er distribusjonen til de første markedssegmentene
- Kveite synes å være et interessant eksempel på en relativt vellykket liten art

Kveite: Norsk produksjon og inflasjonsjustert pris

- Er det noe galt med at det bare er tre bedrifter som produserer et begrenset volum kveite?

Konklusjoner

- Oppdrettstorsken har en fremtid om storsamfunnet tillater det
  - Innovasjon er dessverre risikabelt
- Om det er som nisjeart eller volumart oppdrettstorsk har en fremtid er vanskelig å predikere
- Hovedutfordringen i første runde synes å være distribusjon av begrensede volum i et mindre antall egnede verdikjeder

Konklusjoner

- Kveite synes som et interessant eksempel på en relativt vellykket nisjeart
  - Investert kapital forrentes ikke, men driften er i svart
- Skal en utnytte den ressursen den norske kyst er, og de mulighetene sjømatmarkedet gir, trenger vi flere arter
  - Vi har langt på vei produksjonskunnskapen, men til for høy kostnad til å fortsatt være produksjonsorientert
  - Nye arter, og spesielt i begrensede volum, krever en kunnskap som norsk sjømatnæring i begrenset grad besitter